

به نام خدا

نام و نام خانوادگی: بهزاد راوش

شماره دانشجویی: 970222059

کارشناسی رشته روانشناسی

پیام نور بوکان

درس: روش تحقیق کمی کیفی

نام استاد: صمد رمزی قره قشلاقی

شماره و گروه درس: 05-1217254

موضوع: مقایسه هیجان خواهی، همدلی و سازگاری زناشویی در زنان طلاق گرفته و عادی شهر ...

## Comparison of excitement, empathy and marital adjustment in divorced and ordinary Tabriz women

بیان مساله:

طلاق شایع ترین جلوه تعارض شدید است و در نهایت بالغ بر نیمی از زوج هایی که درصدد مشاوره هستند، طلاق می گیرند (ورسینگتون<sup>۱</sup>، ۲۰۰۵). براساس آمار رسمی در ایران از هر ۱۰۰۰ مورد ازدواج، حدود ۲۰۰ مورد به طلاق منجر می شود و ایران، چهارمین کشور جهان از نظر میزان نسبت طلاق به ازدواج معرفی شده است (یوسفی، ۱۳۹۰). عوامل متعددی در بروز طلاق موثر است که می توان به عوامل اقتصادی، اجتماعی، حقوقی، روان شناختی و عوامل تنش زای درونی و بیرونی اشاره کرد که در این بین عوامل فردی و روان شناختی از اهمیت ویژه ای برخوردار هستند (پرانچر<sup>۲</sup> و همکاران، ۲۰۰۸). زیرا این عوامل با تمام جنبه های زندگی افراد مثل آموزش، شغل و عملکرد های بین فردی مرتبط هستند (دوروس، هانزال و سگریان<sup>۳</sup>، ۲۰۱۱).

بنابراین یکی از عوامل تاثیرگذار در کیفیت و نوع روابط زناشویی، نوع شخصیت زوجین است. طبق تحقیقات انجام شده، یکی از ویژگی های شخصیتی که می تواند بر روابط بین زوجین اثرگذار باشد، میزان هیجان خواهی آنهاست (کجباف و همکاران، ۱۳۸۴). در واقع هیجان خواهی به عنوان یک خصیصه شخصیتی در گستره هیجانی موضوعی بسیار ملاحظه پذیر در حیطه روابط زناشویی است که آثار مشهود و نتایج انکار ناپذیری بر روابط عاطفی میان دو فرد روشن می کند که پیمان زناشویی می بندند. زاگرمن<sup>۴</sup> هیجان خواهی را به این صورت تعریف می کند "میل به هیجانها و تجربیات متنوع، تازه، پیچیده و شدید و تمایل به مخاطره جویی بدنی، اجتماعی، قانونی و مالی به خاطر چنین تجربه ای" (زاگرمن، ۱۹۹۴،

به نقل از زاگرمین و کلمن<sup>۱</sup>، (۲۰۰۰). هیجان خواهان دائما در جست و جو، محرکهای جدید و تازه در محیط زندگی خود هستند و حاضرند آن را به بهای سنگین در معرض خطر قرار دادن حیثیت و اعتبار اجتماعی و حتی سلامتی جسمانی و حیات خود به دست آورند (شولتز و شولتز، ۱۳۹۶).

یکی دیگر از مهمترین مسائلی که اکثر زوجین مراجعه کننده به مراکز خانواده درمانی و زوج درمانی بیان می کنند، فقدان همدلی و درک همدلانه بین آنهاست، همدلی به عنوان یک مهارت بین فردی توانایی انسان جهت شناسایی و پاسخدهی به حالات ذهنی دیگران است. در واقع، زمانی یک فرد از قدرت همدلی بر خوردار است که بتواند به مسایل و مشکلات دیگران از زوایه ی دید آنها بنگرد و خود را جای آنها بگذارد (سامرزفلنگن و سامرزفلنگن<sup>۲</sup>، ۲۰۰۳). مطالعات، نشان می دهد که همدلی، تحت تأثیر عوامل متعدد مربوط به شخصیت و موقعیت فرد از قبیل عوامل ژنتیکی، جنسیت، یادگیری و عوامل فرهنگی قرار می گیرد. در یک ازدواج سالم، مقداری درک و همدلی بین زن و شوهر وجود دارد و در صورتی که هر یک از طرفین رابطه، از قدرت خیالپردازی مطلوبی برخوردار نباشد درک تجارب یکدیگر برای آنها بسیار دشوار خواهد بود (گورمن<sup>۳</sup>، ۲۰۰۸).

علی رغم اینکه محققین در رابطه با تعریف واحدی از همدلی، اتفاق نظر ندارند اما اکثریت آنها معتقدند که همدلی شامل سه جز شناختی، هیجانی و رفتاری است (جولف و فارینگتون<sup>۴</sup>، ۲۰۰۶). همدلی شناختی، به معنای حساسیت و آگاهی از عواطف و احساسات دیگران است در صورتی که منظور از همدلی عاطفی، ادراک درست افکار و احساسات دیگران و نیز دادن واکنش مناسب به آنها و نوعی پیوند عاطفی با احساسات و تجربیات هیجانی دیگران است. همدلی عاطفی برخلاف همدلی شناختی، بیشتر نوعی پاسخ همدلانه ی اصیل است (بیوتر<sup>۵</sup>، ۲۰۱۰) و همدلی رفتاری عبارت است از ابراز پاسخ همدلانه به صورت عملی به دیگران (فریدبرگ<sup>۶</sup>، ۲۰۰۷). در تعاریفی که امروزه در رابطه با همدلی بیان شده است، بخش چهارمی به نام بخش

تعاملی به آن افزوده شده است که به معنای تعدیل ادراک و بیان همدلی بین افراد است (زاکی، بولگر و اوشنر<sup>۱</sup>، ۲۰۰۸، فریدبرگ، ۲۰۰۷).

علاوه بر موارد بالا، سازگاری زناشویی نیز از نکات مهم و قابل توجه در وقوع پدیده طلاق است و به نظر می‌رسد طلاق نتیجه کاهش سازگاری زناشویی باشد. سازگاری زناشویی، خود با علل و عوامل مختلف فردی، خانوادگی و اجتماعی در ارتباط است. امروزه زوجها برای برقراری ارتباط و حفظ رابطه صمیمانه مشکلات شدید و فراگیری را تجربه می‌کنند و در واقع مشکل ناسازگاری زناشویی بیش از هر مقوله دیگر سبب ارجاع و دریافت خدمات روان‌درمانی، مشاوره و مددکاری اجتماعی است (چن<sup>۲</sup> و همکاران، ۲۰۰۷).

سازگاری زناشویی وضعیتی است که در آن زن و شوهر در بیشتر مواقع احساس خوشبختی و رضایت دارند و از کنار هم بودن لذت می‌برند (شینها<sup>۳</sup> و موکرجی<sup>۴</sup>، ۱۹۹۰). سازگاری زناشویی مفهومی است که پیشرفت دو طرفه در ازدواج را شامل می‌شود. سازگاری در ازدواج از طریق درک مشترک از مباحث، تشریح مساعی، تداوم رفاقت و برآوردن انتظارات جامع از زندگی مشترک مشخص می‌شود (چادل هاری<sup>۵</sup> و پادل<sup>۶</sup>، ۲۰۰۹). سازگاری زناشویی بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها تاثیر می‌گذارد. در واقع سنگ زیربنای عملکرد خوب خانواده است و نقش والدینی را تسهیل می‌کند (احمدی، فتحی آشتیانی و نوابی نژاد، ۱۳۸۴)، باعث مدیریت بهتر تعارض (آبراهام<sup>۷</sup> و براین<sup>۸</sup>، ۲۰۰۰) مهارت‌های بهتر ارتباطی و حل مساله (جانسون<sup>۹</sup> و همکاران، ۲۰۰۵)، مهارت‌های بهتر حل تعارضات (شفیعی نیا، ۱۳۸۱) می‌شود.

وجود ناسازگاری در ازدواج و رابطه زناشویی از مهم ترین عوامل بروز تنش، سردی روابط، گسیختگی انسجام و وحدت خانواده و در نتیجه ایجاد کانونی که نه تنها نمی تواند نیازهای عاطفی، روانی و امنیتی اعضای خود را برآورده سازد، که باعث بروز آشفتگی روانی، ناراحتی ها و مشکلات روانی در اعضا گردیده و سلامت روانی آنها را به خطر می اندازد (احمد<sup>۱</sup> و رید<sup>۲</sup>، ۲۰۰۸).

کلی (۱۹۹۲) و نولر (۱۹۹۷) با بررسی زوج های در حال طلاق، به این نتیجه رسیدند که عدم سازگاری زناشویی، فقر روابط، عدم رضایت زناشویی، بیماری روانی و مشکلات عاطفی، بروز طلاق را افزایش می دهد. طبق نظر گورمن (۱۹۷۵) مشکلات زناشویی، در پیوستار سازگاری زناشویی پس و پیش می روند و به عنوان انعکاسی از عناصر تعاملی تجربه انسانی به حساب می آیند (به نقل از عادلین و جلالی، ۱۳۹۴). بنابراین با توجه به آنچه که گفته شد پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سوال است که چه تفاوتی بین هیجان خواهی، همدلی و سازگاری زناشویی در زنان طلاق گرفته و عادی شهر ... وجود دارد؟

### **اهمیت و ضرورت:**

در اهمیت پژوهش حاضر می توان گفت که خانواده به عنوان کوچکترین واحد اجتماعی، اساس تشکیل جامعه و حفظ عواطف انسانی است و به عنوان کوچکترین نهاد اجتماعی، آسیب پذیرترین گروه در برابر آسیب های اجتماعی است به طوری که اکثر مشکلات و آسیب ها ابتدا در خانواده ها بروز پیدا می کند و ریشه اکثر ناهنجاری های رفتاری، عاطفی، اجتماعی و اخلاقی افراد یک جامعه، از خانواده بحرانی سرچشمه می گیرد و در صورت عدم پیشگیری و برخورد ناصحیح با آنها، به درون جامعه نیز رسوخ می کند و در این شرایط دشوار دیگر نمی توان به راحتی مشکلات و آسیب ها را کنترل کرد. پس می توان گفت ازدواج یکی از مهم ترین حوادثی است که در زندگی رخ می دهد. در حالی که برخی از ازدواج ها موجب رشد و شکوفایی زوجین است، بسیاری از زن و شوهرها نیز می توانند به رنج هایی در مقابل یکدیگر بدل شوند. ارتباط بین زن و شوهر این امکان را می دهد که با یکدیگر به تبادل نظر بپردازند و مشکلاتشان را حل کنند و به اعتقاد گلاسر در نظریه انتخاب، در دایره حل اختلاف قرار بگیرند. اما هنگامی که رابطه صمیمانه متوقف می شود، انرژی

عشق به آزدردگی و خشم تبدیل می شود و در نتیجه، منازعات فراوان، انتقادهای مکرر، پناه بردن به سکوت، عدم همراهی عاطفی و لاینحل ماندن مشکلات را پدید می آورد. از این رو شناخت عواملی که موجب عدم موفقیت ازدواج و شکل گیری مشکلات خانواده خانواده می شوند اهمیت بسیاری می یابد (قمری و همکاران، ۱۳۹۳).

طلاق شایع ترین تاثیر مخرب مشکلات زناشویی است و آمار بالای طلاق در کشورهای غربی گواه آن است. به طوری که شیوع آن به بیش از ۵۰ درصد می رسد (ویکس<sup>۱</sup> و تربیت<sup>۲</sup>، ۲۰۰۱)؛ یعنی از هر دو زوج که برای اولین بار ازدواج می کنند، یک زوج طلاق می گیرد که از مهم ترین عوامل آن ناتوانی در حل مشکلات زناشویی است. میزان طلاق در کشور ایران براساس آمارهای موجود در سالهای مختلف بین ۱۱ تا ۱۶ درصد در حال نوسان است و در کل حاکی از افزایش آن است (فرحبخش و همکاران، ۱۳۸۳).

همچنین مواردی که در ذیل به آن اشاره شده دلیل بر اهمیت و ضرورت انجام این تحقیق بوده است:

- نیاز به مقایسه هیجان خواهی، همدلی و سازگاری زناشویی در زنان طلاق گرفته و عادی شهر ... ؛  
- عدم وجود پژوهشی جامع در این حوزه؛

- ایجاد زمینه برای انجام پژوهش های بیشتر و همه جانبه در این حوزه.

با بررسی های انجام شده در ایران، هیچ تحقیقی مقایسه هیجان خواهی، همدلی و سازگاری زناشویی در زنان طلاق گرفته و عادی شهر ... نشان نداده است. لذا مقایسه هیجان خواهی، همدلی و سازگاری زناشویی در زنان طلاق گرفته و عادی شهر ... ضرورت پیدا کرد.

نتایج حاصل از این پژوهش، می تواند چشم اندازی روشن و عملی برای مشاوران و روان درمانگران خصوصا خانواده درمانگران و زوج درمانگران فراهم نماید. به علاوه، نتایج پژوهش می تواند مبنای نظری و عملی مناسبی برای کاهش مشکلات زناشویی در موسسات مختلف آموزشی و درمانی از قبیل مراکز مشاوره در دانشگاهها، کلینیک ها و غیره مورد استفاده قرار گیرد. لذا مقایسه هیجان خواهی، همدلی و سازگاری زناشویی در زنان طلاق گرفته و عادی شهر ... ضرورت پیدا نمود.

## پیشینه:

مومنی و همکاران (۱۳۹۶) پژوهشی با هدف رابطه هیجان خواهی، عاطفه مثبت و منفی و ناگویی هیجانی با خیانت زناشویی انجام دادند. مطالعه حاضر از نوع توصیفی - همبستگی بود. جامعه مطالعه شامل کلیه زنان و مردان با و بدون خیانت زناشویی شهر دزفول بودند. تعداد ۲۰۰ نفر از آنها به روش نمونه گیری گلوله برفی انتخاب و در دو گروه با و بدون خیانت زناشویی قرار گرفتند. ابزار پژوهش، پرسشنامه های مقیاس هیجان خواهی زاگرم، عاطفه مثبت و منفی پاناس و ناگویی هیجانی تورنتو بود. داده ها با ابزار SPSS-19 و آزمون تحلیل رگرسیون لجستیک تحلیل شدند. نتایج نشان داد که متغیرهای عاطفه منفی، ناگویی هیجانی و هیجان خواهی به ترتیب ۹۴، ۹۵ و ۹۲ درصد توان پیش بینی اقدام به خیانت زناشویی را دارند. بر این اساس با توجه به بار عاملی متغیرها توان ناگویی هیجانی برای پیش بینی خیانت زناشویی از متغیرهای دیگر بیشتر بود. همچنین ارتباط معنی داری بین عاطفه مثبت و خیانت زناشویی دیده نشد.

قمری گیوی و همکاران (۱۳۹۶) پژوهشی با هدف مقایسه هیجان خواهی و عملکرد خانواده در افراد مطلقه، در حین طلاق و عادی انجام دادند. روش پژوهش علی-مقایسه ای بود. جامعه پژوهش افراد مطلقه و در حین طلاق و عادی ساکن استان تهران بودند. نمونه پژوهش ۴۵۱ نفر از افراد مطلقه و ۴۰۲ نفر در حین طلاق بودند که با استفاده از نمونه گیری طبقه‌ای نسبی با مراجعه به دادگاه های مختلف استان تهران انتخاب شدند. سپس ۵۰۰ نفر از افراد عادی، با استفاده از نمونه گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای جهت مقایسه با دو گروه هم‌تا شدند. شرکت کنندگان به ابزارهای سنجش عملکرد خانواده مک مستر و هیجان خواهی آرنت پاسخ دادند. داده های گردآوری شده با استفاده از تحلیل واریانس چند متغیره (MANOVA) و آزمون تعقیبی شفه مورد تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که هیجان خواهی و عملکرد خانواده در افراد مطلقه، در حین طلاق و عادی در تمامی ابعاد در سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ تفاوت معناداری دارند. بدین معنا که افراد مطلقه و در حین طلاق نسبت به افراد عادی هیجان خواهی بیشتری داشتند. همچنین کارکرد خانواده در افراد مطلقه و در حین طلاق از افراد عادی مختل تر بود.

عادلین راسی و جلالی (۱۳۹۴) پژوهشی با هدف حمایت اجتماعی و سازگاری زناشویی در زنان متقاضی طلاق انجام دادند. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه زنانی است که از ابتدای سال هزار و سیصد و نود و سه به منظور تقاضای طلاق به دادگستری شهرستان پاوه مراجعه نموده‌اند و پرونده طلاق آنان تا زمان انجام پژوهش (آذرماه هزار و سیصد و دو چهار) در دادگستری شهرستان پاوه در جریان بوده است. حجم نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری تمام شماری هفتاد و دو نفر برآورد گردید. در این مطالعه از پرسشنامه‌های حمایت اجتماعی فیلیپس و سازگاری زناشویی اسپانیر استفاده شده است. اعتبار و روایی پرسشنامه‌ها با بهره‌گیری از روش همبستگی به ترتیب ۹۰/۰ و ۹۶/۰ به دست آمد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با بهره‌گیری از نرم افزار SPSS18 و از آزمون‌های آماری پیرسون، اسپیرمن و تحلیل رگرسیون چند متغیره انجام گردیده است. نتایج پژوهش نشان داد، رابطه معنادار مثبتی بین حمایت اجتماعی و سازگاری زناشویی وجود دارد و حمایت اجتماعی بیست و سه درصد از تغییرات واریانس سازگاری زناشویی را پیش‌بینی می‌کند. از بین متغیرهای دموگرافیک، تحصیلات و درآمد با حمایت اجتماعی رابطه معنادار مثبت داشته است. همچنین بین سن ازدواج، مدت زندگی مشترک، تعداد فرزند و درآمد همسر با سازگاری زناشویی ارتباط معنادار مثبت و بین تحصیلات و درآمد با سازگاری زناشویی ارتباط معنادار منفی وجود داشت.

درسی و همکاران (۱۳۹۳) پژوهشی با هدف میزان سازگاری زناشویی و کیفیت عشق در متقاضیان طلاق دارای سابقه خیانت زناشویی و فاقد سابقه خیانت زناشویی انجام دادند. در این مطالعه توصیفی، تحلیلی - مقطعی که در سال ۱۳۹۰، بر روی مراجعین مراکز بهزستی استان فارس انجام شد، تعداد ۹۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس در سه گروه مساوی با سابقه خیانت زناشویی و متقاضی طلاق، متقاضی طلاق بدون سابقه خیانت زناشویی و گروه شاهد انتخاب شدند. افراد هر سه گروه پرسشنامه‌های مقیاس سازگاری اسپانیر و مقیاس مثلث عشق اشترنبرگ را تکمیل نمودند. افراد گروه دارای سابقه خیانت زناشویی مقیاس مثلث عشق را مجدداً درباره رابطه فرازناشویی خود تکمیل نمودند. داده‌ها با آزمون‌های آنالیز واریانس یک طرفه و تی وابسته تجزیه و تحلیل شدند. یافته‌ها: بین گروه‌های متقاضی طلاق با گروه شاهد از نظر ابعاد مختلف مثلث عشق و میزان سازگاری زناشویی تفاوت معنی‌داری وجود داشت ( $p < 0.001$ ). یافته‌ها همچنین حاکی از تفاوت معنی‌داری بین متقاضیان طلاق با و بدون سابقه خیانت زناشویی از نظر میزان صمیمیت تفاوت معنی‌داری



وجود داشت ( $p < 0.001$ )، شور و اشتیاق، تعهد و تصمیم در رابطه بود ( $p < 0.001$ ). بررسی کیفیت عشق در افراد دارای سابقه خیانت زناشویی نشانگر تفاوت در تمام ابعاد مثلث عشق اشترنبرگ در رابطه باهمسر و روابط فرازناشویی بود ( $p < 0.001$ ). نتیجه گیری: ناسازگاری زناشویی به تنهایی پیش بین قوی برای خیانت زناشویی، در شرایط دشوار زندگی نیست و با توجه به نتایج این پژوهش عامل مهم‌تر در گرایش به روابط فرازناشویی، کیفیت رابطه و عشق میان زوجین و میزان تخریب ابعاد مختلف آن است.

عبدی و همکاران (۱۳۹۱) پژوهشی با هدف مقایسه ی توانایی های همدلی و ذهن خوانی در زوجین متقاضی طلاق و گروه عادی انجام دادند. بدین منظور، طی یک پژوهش پس رویدادی، ۳۰ زوج متقاضی طلاق و ۳۰ زوج که تمایل به ادامه ی زندگی مشترک داشتند، به روش نمونه گیری در دسترس به عنوان نمونه های پژوهش انتخاب و از نظر همدلی و ذهن خوانی مورد آزمون قرار گرفتند. مقایسه ی میانگین نمرات دو گروه نشان داد که زوجین متقاضی طلاق از توانایی ذهن خوانی و همدلی پایین تری نسبت به گروه کنترل برخوردار بودند. با توجه به یافته های مطالعه ی حاضر می توان گفت که همدلی، پیش نیاز صمیمیت و تبادل مثبت در یک ارتباط بوده و زوجینی که از درک همدلانه ی پایین تری نسبت به یکدیگر برخوردارند، دارای رضایت زناشویی پایین تری هستند.

کجباف و همکاران (۱۳۸۴) پژوهشی با هدف بررسی رابطه بین هیجان خواهی و میزان رضایت زناشویی انجام دادند. نمونه مورد بررسی شامل ۲۰۰ نفر زن و شوهر از خانواده های شهرستان اراک بودند که به روش نمونه گیری مرحله های انتخاب شده بودند. ابزار پژوهش عبارت بود از مقیاس هیجان خواهی زاگرن من فرم پنجم، پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ، و پرسشنامه اطلاعات فردی و خانوادگی. نتایج تحلیل همبستگی نشان داد بین هیجان خواهی و میزان رضایت زناشویی رابطه منفی وجود دارد ( $r = -0.168$ ). نیز رابطه هیجان خواهی و سطح تحصیلات معنادار بود ( $r = -0.303$ ). همچنین این نتایج از وجود رابطه منفی بین هیجان خواهی و طول مدت زناشویی حکایت داشت ( $r = -0.158$ ). در حالی که رابطه بین هیجان خواهی و تفاوت سنی معنادار نبود. همچنین نتایج آزمون نشان داد تفاوت میانگین نمرات هیجان خواهی مردان و زنان و نیز زوج های رضامند و ناراضامند معنادار است.

گایور و بهارداوج<sup>۱</sup> (۲۰۱۵) به بررسی روابط بین همدلی و بخشش با سازگاری زناشویی در زوجین پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد بین همدلی و سازگاری زناشویی رابطه معنادار وجود دارد.

تینگ-تومی<sup>۲</sup> (۲۰۰۶) به بررسی الگوهای ارتباطی در سازگاری زناشویی بالا و پایین پرداختند. نتایج نشان داد که الگوهای ارتباطی با سازگاری زناشویی رابطه معنادار دارد.

اسکورن<sup>۳</sup> (۲۰۰۰) به بررسی روابط بین تمایز یافتگی خود و سازگاری زناشویی پرداختند. سطوح تمایز زوج ها واریانس معنی دار در تنظیمات زناشویی را توضیح می دهد: ۷۴٪ از واریانس نمره تنظیمات زناشویی شوهر و ۶۱٪ از واریانس در همسر سازگاری زناشویی نمرات به وسیله تفاوت دوگانه خودآزایی مورد توجه قرار گرفت.

#### **اهداف:**

#### **هدف کلی**

مقایسه هیجان خواهی، همدلی و سازگاری زناشویی در زنان طلاق گرفته و عادی شهر ...

#### **اهداف جزئی**

۱. مقایسه هیجان خواهی در زنان طلاق گرفته و عادی شهر ...
۲. مقایسه همدلی در زنان طلاق گرفته و عادی شهر ...
۳. مقایسه سازگاری زناشویی در زنان طلاق گرفته و عادی شهر ...

#### **فرضیه ها:**

۱. بین هیجان خواهی در زنان طلاق گرفته وعادی شهر ... تفاوت وجود دارد.
۲. بین همدلی در زنان طلاق گرفته وعادی شهر ... تفاوت وجود دارد.
۳. بین سازگاری زناشویی در زنان طلاق گرفته وعادی شهر ... تفاوت وجود دارد.

## تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

### سازگاری زناشویی

**تعریف مفهومی:** سازگاری زناشویی مفهومی است که پیشرفت دو طرفه در ازدواج را شامل می شود. سازگاری در ازدواج از طریق درک مشترک از مباحث، تشریک مساعی، تداوم رفاقت و برآوردن انتظارات جامع از زندگی مشترک مشخص می شود (چادل هاری و پادل، ۲۰۰۹). یا به عبارتی دیگر سازگاری زناشویی را می توان به شکل فرآیندی تعریف کرد که با پیامدهای چندی چون دشواری در درک تفاوت های جنسی، اضطراب شخصی و بین فردی، رضایتمندی زناشویی و ... هم آیند است (اسپانیر<sup>۱</sup>، ۱۹۷۶).

**تعریف عملیاتی:** در پژوهش حاضر نمره ای است که آزمودنی ها از پرسش نامه سازگاری زوجی اصلاح شده (RDAS) اسپنیر (۱۹۷۶) کسب می کند.

### هیجان خواهی

**تعریف مفهومی:** هیجان خواهی، نوعی تعایل ارثی برای شروع یک فعالیت مشتقانه در پاسخ به محرک های جدید است. افراد با هیجان خواهی بالا معمولاً افرادی تنوع طلب، کم حوصله، تکانشی در رسیدن به پاداش، ناتوان از پذیرش ناکامی و عموماً نظم ناپذیر هستند (هاک سبوکز، ۲۰۰۲).

**تعریف عملیاتی:** در پژوهش حاضر نمره ای است که فرد از مقیاس هیجان خواهی آرنهت (۱۹۹۳) کسب می کند.

## همدلی

**تعریف مفهومی:** همدلی به عنوان یک مهارت بین فردی توانایی انسان جهت شناسایی و پاسخدهی به حالات ذهنی دیگران است. در واقع، زمانی یک فرد از قدرت همدلی برخوردار است که بتواند به مسایل و مشکلات دیگران از زوایه‌ی دید آنها بنگرد و خود را جای آنها بگذارد (سامرزفلنگن و سامرزفلنگن، ۲۰۰۳).

**تعریف عملیاتی:** در پژوهش حاضر نمره‌ای است که فرد از «فهرست واکنش‌های بین فردی» (دیویس، ۱۹۸۳ و ۱۹۹۶) کسب می‌کند.

## روش:

روش پژوهش حاضر علی-مقایسه‌ای است.

## جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری:

جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه زنان طلاق گرفته و عادی شهر ... تشکیل خواهند داد.

روش نمونه‌گیری به شیوه در دسترس خواهد بود. و تعداد نمونه ۱۰۰ نفر زن طلاق گرفته و ۱۰۰ نفر عادی که زنان عادی را براساس سن و سطح تحصیلات و ... با زنان طلاق گرفته هم‌تا سازی می‌کنیم.

## ابزار:

### مقیاس هیجان‌خواهی

مقیاس هیجان‌خواهی (آرنت، ۱۹۹۳) ۲۰ آیتم دارد که دو مولفه شدت و تازگی را اندازه‌گیری می‌کند. آزمودنی به سئوالات این مقیاس به صورت چهار گزینه‌ای بسیار خوب مرا توصیف می‌کند، «تا حدودی مرا توصیف می‌کند»، «مرا خوب توصیف نمی‌کند»، «اصلاً مرا توصیف نمی‌کند» پاسخ می‌دهد. در مطالعه

آرنت (۱۹۹۳) ضریب آلفای کرونباخ در دامنه ای از ۰/۸۳ تا ۰/۸۶ بدست آمده است. در پژوهش زرگر (۱۳۸۰) ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس ۰/۷۷ گزارش شده است. پوروفایی (۱۳۷۶) همبستگی بین مقیاس آرنت و مقیاس زاگرمین را ۰/۴۱ بدست آورده است.

### فهرست واکنش های بین فردی.

برای سنجش همدلی از پرسش نامه ی «فهرست واکنش های بین فردی» (دیویس، ۱۹۸۳ و ۱۹۹۶) استفاده شد. این پرسشنامه، یک ابزار خودسنجی با ۲۸ جمله و ۴ خرده مقیاس است که هر کدام بعدی از ابعاد همدلی کلی را بررسی می کنند (دیویس، ۱۹۸۳). این خرده مقیاس ها عبارتند از: ۱-دیدگاه گیری ۲- خیال؛ ۳-توجه همدلانه ؛ ۴- پریشانی فردی (دیویس<sup>۱</sup>، ۱۹۸۳؛ دیویس و همکاران، ۱۹۹۶).

هر خرده مقیاس در این آزمون دارای ۷ جمله است. آزمودنی ها باید میزانی را که هر جمله توصیف کننده ی وضعیت آنها می باشد را در یک طیف ۵ تایی ( از ۰، اصلاً مرا توصیف نمی کند تا ۴ به خوبی مرا توصیف می کند) مشخص نمایند.

دیویس همچنین در سال ۱۹۸۰ و ۱۹۹۴، ضریب آلفای کرونباخ را برای هر چهار خرده مقیاس بین ۰/۷۱ تا ۰/۷۷ گزارش کرد. او پایایی آزمون-آزمون مجدد را نیز پس از یک دوره ۴ هفته ای، بین ۰/۶۲ تا ۰/۸۰ گزارش نمود (دیویس و همکاران، ۱۹۹۴). ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش فیض آبادی و همکاران (۱۳۸۶) برای خرده مقیاس توجه همدلانه ۰/۶۸، خیال ۰/۷۰، دیدگاه گیری ۰/۶۸ و پریشانی فردی ۰/۷۱ بود.

### پرسشنامه سازگاری زناشویی گراهام بی اسپنیر (DAS)

پرسشنامه سازگاری زناشویی گراهام بی اسپنیر (DAS) توسط اسپنیر در سال ۱۹۷۶ تنظیم شده است. این مقیاس شامل ۳۲ سوال است که برای ارزیابی کیفیت زناشویی از نظر زن و شوهر، یا هر دو نفری که با هم زندگی می کنند بکار می رود. تحلیل عاملی، نشان می دهد که این مقیاس ۴ بعد رابطه را می سنجد. این چهار

بعد عبارتند از: رضایت زناشویی<sup>۱</sup>، همبستگی زناشویی<sup>۲</sup>، توافق زناشویی<sup>۳</sup> و ابراز محبت<sup>۴</sup> (به نقل از معین، غیائی، پروین و مسموعی، ۱۳۹۰).

جدول ۱. مولفه ها و سوالات پرسشنامه سازگاری زناشویی

مولفه ها	سوالات
رضایت زناشویی	۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۳۱، ۳۲
همبستگی دو نفری	۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸
توافق دو نفری	۱، ۲، ۳، ۵، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵
ابراز محبت	۴، ۶، ۲۹، ۳۰

**نمره گذاری.** نمره گذاری این مقیاس از صفر تا ۱۵۱ می‌باشد. کسب نمره‌ی ۱۰۱ و بیش‌تر نشان‌دهنده‌ی سازگاری بیش‌تر و رابطه‌ی بهتر و نمره‌های پایین‌تر از آن نشان‌دهنده‌ی سازگاری کم‌تر است (معین و همکاران، ۱۳۹۰).

**روایی و پایایی.** اسپانیر (۱۹۷۹) پایایی ۰/۹۶ را از روش ضریب آلفای کرونباخ برای این مقیاس بدست آورد. در پژوهشی شارپلی و کروس (۱۹۸۲) پایایی مقیاس یاد شده را ۰/۹۶ گزارش کردند. در پژوهش دیگر که به وسیله‌ی اسپانیر و تامپسون (۱۹۸۲) انجام گرفت، همسانی درونی بدست آمده با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ محاسبه شد. هم‌چنین، اسپانیر (۱۹۷۶) به منظور بدست آوردن اعتبار سازه مقیاس سازگاری زناشویی، از مقیاس سازگاری زناشویی لاک والاس (۱۹۵۹) استفاده کرد؛ همبستگی بین این دو مقیاس در میان افراد متأهل ۰/۸۶ و در میان افراد طلاق گرفته ۰/۸۸ بود (به نقل از معین و همکاران، ۱۳۹۰). در پژوهش معین و همکاران (۱۳۹۰) برای محاسبه‌ی پایایی پرسشنامه‌ی سازگاری زناشویی از روش آلفای کرونباخ استفاده شد و ضریب پایایی، ۰/۸۴ بدست آمد.

این مقیاس ابتدا با روش های منطقی روایی محتوا چک شد. مقیاس سازگاری زن و شوهر با قدرت تمییز دادن زوجهای متاهل و مطلقه در هر سوال، روایی خود را برای گروه های شناخته شده نشان داده است. این مقیاس از روایی همزمان نیز برخوردار است، و با مقیاس رضایت زناشویی لاک - والاس همبستگی دارد (ثنایی و همکاران، ۱۳۸۷).

### روش تجزیه و تحلیل اطلاعات:

جهت تجزیه و تحلیل داده های بدست آمده توسط ابزار های فوق، از شاخص های و روش های آمار توصیفی برای بدست آوردن فراوانی، درصد، میانگین، انحراف استاندارد، و خطای استاندارد داده ها استفاده شده است؛ و سپس از آمار استنباطی برای بدست آوردن آزمون  $t$  برای گروههای مستقل و تحلیل واریانس چندمتغیری به کمک نرم افزار spss به کار گرفته خواهد شد.

### منابع فارسی

ثنایی ذاکر، باقر (۱۳۸۷). مقیاس های سنجش خانواده و ازدواج. تهران: انتشارات بعثت.